

BRUSSEL STEDENBOUW EN ERFGOED
Directie Monumenten en Landschappen
De Heer T. WAUTERS
Directeur
CCN-Vooruitgangstraat 80 - bus 1
1035 Brussel

U/ref. : DS: 04/PFU/654763
DML: CC/EdS 2043-0026/02/2017-469 PR
O/ref. : JMB/BXL21795_623
Bijlage : 1 dossier

Brussel,

Mijnheer de Directeur,

Betreft : BRUSSEL. Nieuwstraat van 23 tot 29. Restauratie van de twee achtergevels van het C&A-complex gelegen Martelarenplein. Eensluitend advies van de KCML.
Dossier behandeld door Emanuelle de Sart - DML

In antwoord op uw brief van 18 juni, ontvangen op 21/06/2018, met bovengenoemde referentie, vindt u hierbij het advies dat de KCML tijdens haar vergadering van 20 juni 2018 over hoger vermelde werken uitgebracht heeft.

De Commissie brengt eensluitend gunstig advies onder voorbehoud uit over de grote lijnen van de restauratiewerken

Aanvraag en context:

Het koninklijk besluit van 10/06/1963 beschermt als monument de gevels en daken van alle bouwwerken rond het Martelaarsplein.

De aanvraag betreft twee gevels aan het Martelarenplein die de hoek vormen van de westelijke met de zuidelijke rooilijn van het plein, met inbegrip van de verbouwde oude Handelsgalerie. Het gaat om de achtergevels van de C & A-winkel, waarvan de voorgevel gelegen is in de Nieuwstraat 23-29. Het huidige handelspand werd in 1964 opgetrokken volgens de plannen van architect Léon Stynen, op de plaats van een voormalig handelspand met een doorgang: de Hirschgalerie gebouwd naar een ontwerp uit 1871 van E. le Graive. Deze galerij vormde een verbinding tussen de Nieuwstraat, het Martelarenplein en de Zilverstraat. De typologie was dezelfde als die van de Noordoorgang, waarmee het een beschermde en haast ononderbroken doorgang vormde tot het De Brouckèreplein. De ingang van de Handelsgalerie ligt aan één van de vijf oorspronkelijke toegangen tot het Martelarenplein. Aanvankelijk was het een portaal met daarop een fronton dat op een koer van een particuliere woning uitkwam. Bij het ontstaan van de galerij werd het portaal omgevormd tot de ingang ervan. De plannen van de Handelsgalerie worden goedgekeurd in 1871. In 1879 wordt ze uitgebreid met een vleugel die tot de Wolvengracht loopt. In 1909 wordt de voorgevel vernieuwd wanneer de klerenzaak Hirsch zich er vestigt. De galerij is 165 m lang, 14,20 m hoog en 5,50 m breed; ze telt drie verdiepingen; de decoratie is geïnspireerd op barokke en Grieks-Romeinse elementen. De genadeslag voor de galerij was de afbraak van de winkel Hirsch in 1963 en de bouw van de C&A-winkel door Léon Stynen (de plannen dateren van 1965 terwijl de bescherming van het Martelarenplein dateert van 1963). Het toenmalige project bestond uit de afbraak van nagenoeg de

hele westelijke vleugel en de bouw van een nieuwe gevel in beton, de opmerkelijke verlaging van de galerijhoogte, de vervanging van het glazen koepeldak door een eenvoudige zelfdragende structuur met glas; aan de kant van de ingang aan het Martelarenplein werden twee nieuwe bouwlagen gecreëerd waardoor er in deze zone geen natuurlijk bovenlicht meer is en waarbij de rondboog van de ingang vervangen werd door een rechthoekige toegang met dezelfde vormgeving als de rest van het Martelarenplein. In tegenstelling tot de andere gevels op het plein zijn de kleine vensters van de tweede verdieping dichtgemetseld, omdat de vloerplaat op die hoogte tegen de gevel uitkomt. Ook de vensters van de eerste verdieping boven de galerij zijn dicht, want aan de achterkant ervan bevinden zich nu paskamers.

Tijdens deze vrij ingrijpende verbouwingcampagne wordt de andere achtergevel van de C&A, in de westelijke bouwlijn van het Martelaarsplein, behouden. Nochtans is het gebouw dat zich achter deze gevel bevindt, grondig gewijzigd: het dak is vervangen door een plat dak, nieuwe betonnen vloertegels vervangen de oorspronkelijke plankenvloeren op hoogtes die verschillend zijn van de oorspronkelijke, de oorspronkelijke hoogte van de benedenverdieping werd verlaagd met ongeveer 1 m, waardoor de inkomdeur niet meer bruikbaar is. Als gevolg daarvan is ze dichtgemetseld, net als de kelderramen overigens. En berijdbare nooduitgang komt via een hellende toegang in de galerij uit. Het kelderniveau is verlaagd. De vloerplaat van de tweede verdieping bevindt zich ter hoogte van de nog oorspronkelijke vensters, die om die reden ook niet meer bruikbaar zijn.

Historiek van het dossier:

De KCML onderzocht twee jaar geleden (zitting van 9/12/2015) een aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning voor de verbouwing en de oppervlakte-uitbreiding van het handelspand van de C&A, met inbegrip van de verbouwing van de betonnen voorgevel in de Nieuwstraat, en van interventies ter hoogte van de oude Handelsgalerij (nieuwe ingang, renovatie van de uitstalramen), maar daar was geen sprake van een interventie ter hoogte van de achtergevels die een onderdeel vormen van het beschermde Martelaarsplein.

Deze gevels bevinden zich sinds momenteel in een erbarmelijke staat (de achtergevel van het laatste huis van de bouwlijn van het plein + de verdiepingen boven de ingang tot de Handelsgalerij). Het spreekt voor zich dat ze totaal niet onderhouden werden, zelfs geen basisonderhoud genoten, en dit sinds meerdere decennia. Vandaag vereist hun zorgwekkende toestand een dringende ingreep.

Bovendien werden bepaalde vensters afgesloten (technische ruimte, paskamers), zonder rekening te houden met de schakelrol van deze gevels tussen het plein en de binnenruimten.

Aangezien het voorwerp van de vergunningsaanvraag voor de verbouwing van de C&A-winkel enkel plaatsvond achter de beschermde gevels, dewelke uiteraard verband houden met de andere interventies die gevraagd werden, had de KCML een negatief advies over deze werken uitgebracht. Ze had met aandrang gevraagd dat de restauratie van deze beschermde gevels prioritair opgenomen zou worden in de verbouwingwerken, om te voorkomen dat de achtergevels nog verder in verval zouden geraken.

De KCML had haar advies over dit project dus laten afhangen van de volledige restauratie conform de erfgoedvoorschriften van de beschermde gevels aan het Martelaarsplein en van het opnieuw vrijmaken van de dichtgemaakte vensters.

Een vraag tot een voorafgaand principeadvies van de KCML werd hierna ingediend, met als voorwerp het restauratieproject voor de achtergevels gelegen aan het Martelaarsplein. Het advies (zitting van 7/06/2016) was gunstig onder de volgende voorwaarden:

- De toegangsdeur (actueel dichtgemetseld) van de westgevel opnieuw functioneel maken;
- De aard en samenstelling van de bestaande gevelbezetting bepalen, voor een volledige ontpleistering opteren als een te groot percentage van de bepleisterde oppervlakte niet meer hecht aan de drager (meer dan 70%) en een traditionele kalkpleister aanbrengen;
- De vervanging van de bakstenen van de zuilenstoelen tot het strikt noodzakelijke herleiden;

- De reiniging van de gevels zal het voorwerp van proefuitvoeringen moeten uitmaken;
- Een nauwkeurige opmeting van het schadebeeld maken en dit op een gevelopstand aanduiden;
- Uitvoeringsdetails van de restauratie van bestaande ramen en van de nieuwe ramen indienen, de visuele impact van de achterzetramen van het gelijkvloers beperken, het uitzicht van de beglazing coherent maken, geen schade aan de natuursteen teweegbrengen door het weghalen van de oude scharnieren van de verdwenen luiken.

Het huidige dossier betreft de aanvraag voor unieke vergunning voor dit uitgewerkte restauratieproject.

Beschrijving van het project:

De aanvraag betreft de restauratie van de twee achtergevels van de huidige C&A-winkel. Deze twee achtergevels geven uit op het Martelaarsplein en zijn dus beschermd. Het betreft de gevel van het laatste huis van de westelijke bouwlijn van het plein (westgevel genoemd), en die van de vroegere winkelgalerij (zuidgevel genoemd). Die twee gevels zijn in heel slechte staat, ze worden al jarenlang niet of slechts onderhouden.

Deze restauratie vindt plaats binnen het globale verbouwingsproject van het C&A-complex, die een tweede publieksingang voor de C&A voorziet in de (vandaag) blinde achtergevel van de winkel in de Handelsgalerij. De evocatie van de voormalige toegang tot de Handelsgalerij vanaf de Nieuwstraat zou een onderdeel zijn van de interieursherinrichting, die een aparte vergunningsaanvraag betreft.

Als referentietaal voor de restauratie van de zuidgevel wordt er geopteerd voor de 'Stynen'-staat, een terugkeer dus naar het begin van de jaren 1960. Enerzijds omdat de terugkeer naar een vroegere toestand te grote structurele ingrepen zou vergen (afbreken van de betonnen vloerplaten achter de twee beschermde gevels), en anderzijds omdat de huidige uitdrukking van de gevel zich vrij goed in het geheel van het Martelaarsplein integreert.

De restauratie van de westgevel zal zich baseren op het gebouw gelegen Anjelierenstraat 3, de enige gevel die nog niet gerestaureerd werd en die nog veel originele 18^{de}-eeuwse elementen bevat.

Het project voorziet ook de plaatsing van een hedendaags hekwerk in de poortdoorgang in de zuidgevel om de toegang naar de Handelsgalerij af te sluiten. Dit hek zal na kantooruren gesloten worden en zal bijdragen tot een verhoogde controle en veiligheid van de galerij.

Aangezien het niet mogelijk is om de toegang tot de galerij in haar originele vormgeving te herstellen opteert de ontwerper voor een hedendaags hekwerk. Deze afsluiting zal aangepast zijn aan de huidige configuratie van de toegang tot de galerij.

De gevrijwaardeerde delen:

Er is een verschil in schadebeeld tussen beide gevels: de westgevel bevindt zich namelijk nog grotendeels in de 18^{de}-eeuwse toestand en is dus veel ouder dan de sterk gewijzigde zuidgevel uit de jaren 1960.

- Westgevel:
 - o Uit het materiaalonderzoek blijkt dat de oorspronkelijke 18^{de}-eeuwse westgevel bedekt is met een kalkgebonden bepleistering. Bepaalde zones zijn bedekt met een hardere kalkgebonden pleisterlaag, en lokaal vonden er ook enkele herstellingen met cementmortel plaats. De gevel is algemeen erg vervuild, en de afwerkingslagen plaatselijk erg verweerd, plaatselijk is er scheurvorming en algengroei. De afwerkingskleur van het oudste pleisterwerk zou volgens het kleuronderzoek een oliegebonden verf van lichtgroenig-witte tint zijn.

- o De natuurstenen elementen in deze gevel zijn in gedegradeerde staat: de blauwe hardstenen treden in de inkom zijn verzakt en gebarsten, meerdere vensterdorpels zijn eveneens gebarsten en ook de kroonlijst vertoont barsten. Ook de witte ledische steen vertoont sterke beschadigingen, vooral ter hoogte van de architraaf en de hoeken van de bossages.
- o Deze gevel is voorzien van heel wat metalen elementen: diefijzers en scharnieren van luiken. Algemeen zijn deze metalen elementen in verroeste toestand maar eerder in goede structurele staat.
- o De originele eikenhouten inkomdeur met bovenlicht is bewaard maar in vergevorderde gedegradeerde staat: het onderpaneel ontbreekt, het bovenlicht is dichtgemaakt en de deur is niet meer functioneel door een onoordeelkundige verlaging van het vloerniveau aan de binnenzijde van het gebouw. De vensters op het gelijkvloers zijn nog origineel doch werden licht aangepast in het verleden. De vensters van de eerste verdieping zijn niet origineel, maar gelijkaardig aan deze uit de jaren 1960 van de zuidgevel. De vensters op de tweede verdieping zijn origineel doch in slecht onderhouden staat, ze werden langs de binnenzijde dichtgemaakt en zijn dus niet meer toegankelijk. Het hout van het schrijnwerk is algemeen in verschaalde staat en een glasplaat is gebarsten.
Slechts enkele ramen bevatten nog (vermoedelijk) origineel hand- en sluitwerk. Voor het schrijnwerk heeft een stratigrafische studie oliegebonden kleurlagen blootgelegd, variërend van lichtgrijze tot middengrijze tinten. De stratigrafische studie wijst zo op een tegengestelde situatie als beschreven in de "Generaele Condities", waarin "asgrijs" werd voorgeschreven voor de gevels en "parelgrijs" voor het schrijnwerk.
- o Oorspronkelijk was deze gevel voorzien van een gedetailleerde eikenhouten kroonlijst, deze is hier vermoedelijk verdwenen door de slechte staat en het ontbreken van correct onderhoud. In de plaats is de gevel op die plek bedekt met een cementlaag.

Zuidgevel:

- o Uit het materiaalonderzoek blijkt dat de zuidgevel afgewerkt is met een cementpleister en het kleuronderzoek toont één witte afwerkingskleur. Deze afwerking dateert van de verbouwingsfase in 1963. Deze gevel is eveneens erg vervuild en de afwerkingslagen zijn lokaal verweerd.
- o In deze gevel is het baksteenmetselwerk plaatselijk zichtbaar en aangetast door vochtproblemen en plantengroei. Er werden in deze gevel structurele delen (bijvoorbeeld de dorpels, de cordonlijst, de daklijst) uitgevoerd in baksteen in plaats van in natuursteen en dit heeft gevolgen gehad voor de duurzaamheid. De voeten en de kapitelen van de zuilen zijn in cement uitgevoerd in plaats van in natuursteen.
- o De zuidgevel bevat verder een aantal betonnen structurele elementen, namelijk: de lange balk/linteel boven de poortopening en de lintelen boven de vensters van de eerste verdieping. Deze betonnen onderdelen verkeren in goede bouwfysische staat.
- o Er zijn geen metalen elementen of onderdelen aanwezig in de gevel.
- o Het schrijnwerk van de zuidgevel is niet historisch origineel en dateert van de verbouwingswerken van 1963.
- o Ook in deze gevel is de plaats waar voorheen de kroonlijst aanwezig was bedekt met een cementlaag.

De voorziene werken:

- Gevelreiniging:

- De gevels zouden eerst handmatig (met borstels) gereinigd worden en ontdaan van loszittende elementen en planten, en dan behandeld worden met een mosverwijderaar. Hierna zouden de gevels doormiddel van een reinigingspasta ontdaan worden van de bestaande verflagen.
- Herstel pleisterwerk:

Het is niet de bedoeling om de gevel te ontdoen van alle pleisterwerk want dit zou een te grote schade aanbrengen aan het achterliggende metselwerk (en eventueel historische afwerkingen). De gevel zal volledig worden gecontroleerd (afgeklopt) en enkel de loshangende delen zullen worden verwijderd.

Nadien zal een nieuwe kalkbepoistering worden aangebracht en de gevels zullen herschilderd worden met minerale verf.

Wat betreft de afwerkingskleur van het pleisterwerk: de architect maakt de keuze voor het respecteren van het huidige stratigrafisch onderzoek, en dus voor het toepassen van de lichtgroenig-witte tint als afwerking voor beide gevels.
 - Herstel en waar nodig vervanging van natuursteen:
 - o Westgevel: De blauwe hardstenen treden aan de inkomdeur en de vensterdorpels worden volledig en identiek vervangen. De dekstenen van de dakrand worden hersteld: de barsten worden gelijmd en plaatselijk worden hiaten identiek vervangen. De ledische kalkzandstenen elementen worden hersteld en plaatselijk waar nodig vervangen: het lijstwerk zal tijdens de werken grondig onderzocht worden. Scheuren zullen verlijmd worden, en oppervlakkige degradaties met minerale mortel hersteld; dit geldt bijvoorbeeld voor de bossages
 - o Zuidgevel: Plaatselijk zal het baksteenmetselwerk moeten vervangen worden, met identieke bakstenen en kalkmortel. De scheuren in het metselwerk zullen worden gestabiliseerd en gedicht met kalkmortel. Onder de vensters van de eerste verdieping zullen de dorpels in blauwe hardsteen worden voorzien, analoog met de overige gevels rond het plein. En zoals er voorzien wordt voor de westgevel zou er ook op deze dorpels een loden bekleding met kraal worden geplaatst. Ook de bakstenen cordonlijst zal vervangen worden door een natuurstenen lijst, zoals de andere gevels aan het plein. De architect opteert voor blauwe hardsteen in plaats van ledische kalkzandsteen zoals in de west gevels, voor de betere duurzaamheid.
 - Restauratie van het buitenschrijnwerk:
 - o Westgevel: De houten inkomdeur wordt vooreerst ontdaan van haar latere toevoegingen: het gietijzeren rooster, de brievenbus en de knop; en dan getrouw aan de originele toestand gerestaureerd. Aan de achterzijde (binnen in het gebouw dus) wordt een trap met bordes voorzien op de deur terug functioneel te maken. Ook de vensters op het gelijkvloers en de tweede verdieping worden gerestaureerd en de vensters op de eerste verdieping zullen gereconstrueerd worden naar historisch model (referentie: de vensters op de andere verdiepingen en deze in het gebouw gelegen Anjelierenstraat 3). De oorspronkelijke verdeling in kleinhouten zal worden gerespecteerd. De vensters zullen ontdaan worden van alle niet-historische toevoegingen zoals omkastingen, kabels, etc.

Als beglazing voor het schrijnwerk van de gelijkvloers en de eerste verdieping wordt er geselecteerd voor een dunne dubbele beglazing (dikte: 13 mm). Daarenboven zou er aan de binnenzijde op het gelijkvloers ook een achterzetraam geplaatst worden met veiligheidsglas, tegen inbraak.

Het hang- en sluitwerk zal hermaakt worden voor alle vensters op basis van de originele nog aanwezig; deze laatste worden gereinigd, behandeld en behouden.

Het originele en gerestaureerde houten schrijnwerk zal volgens de ontwerper afgewerkt worden met een alkydharsverf, in de lichtgrijze kleur teruggevonden

dankzij het stratigrafisch onderzoek (op de westgevel). Het nieuwe schrijnwerk daarentegen zou geschilderd worden met acrylverf.

- o Zuidgevel: Er wordt in het project voorgesteld om de huidige vensters, daterend van 1963, op de eerste verdieping te bewaren en te herstellen in plaats van reconstructies van de 18^{de}-eeuwse modellen te maken, en dit om “eerlijk aan te tonen dat deze gevel recenter is dan de rest van het plein”.

Dit te behouden schrijnwerk zal geschilderd worden met een alkydharsverf, in dezelfde kleur teruggevonden dankzij het stratigrafisch onderzoek op de westgevel, - voor het bekomen van een uniformiteit en dit restauratieproject.

- Restauratie van het smeedwerk:

- o Westgevel: De diefijzers in de kelderopeningen zouden behouden worden. Er wordt echter geopteerd om al de diefijzers aan te passen naar het voorbeeld van het model van de rechterzijde, omdat deze historisch correcter blijken te zijn (voorbeeld van andere gebouwen rond het plein). De diefijzers in de vensteropeningen op het gelijkvloers, de eerste verdieping en de tweede verdieping zouden daarentegen volledig verwijderd worden, ook omwille van de oorspronkelijkheid van de situatie. De natuursteen zou dan plaatselijk ook hersteld worden.

Eenzelfde voorstel wordt gedaan voor de scharnieren van de (verdwenen) luiken. Ook dit zou een niet-oorspronkelijke toevoeging zijn aan de westgevel.

De verdwenen 19^{de}-eeuwse voetschraper wordt niet gereconstrueerd, maar de opening in de plint zal wel onaangetast worden gelaten uit respect voor deze fase in de geschiedenis.

- Reconstructie van de kroonlijsten en schilderwerken:

Er wordt geopteerd om de kroonlijsten van beide gevels te reconstrueren naar oorspronkelijk model, in eikenhout en met dezelfde proporties en detailleringen als voorheen.

- Plaatsing van een hedendaags hekwerk om de toegang naar de Handelsgalerij (Galerie du Commerce) af te sluiten:

Op vraag van de Stad Brussel zal er een poort, een hedendaags metalen hekwerk, aan de inkom van de galerij geplaatst worden. De doelstelling is de beveiliging van de galerij, het degelijk kunnen afsluiten van de toegang na het sluiten van de winkels en het weren van vandalisme op deze geïsoleerde plek.

De ontwerper opteert voor een hedendaagse vormgeving als duidelijk contrast met de historische situatie daar een terugkeer naar de oorspronkelijke vorm onmogelijk is door de verregaande aanpassingen in de jaren 1960.

Het stalen hek oogt verfijnd en ‘open’ om doorkijk te bevorderen en licht en lucht toe te laten in de galerij. De twee opendraaiende vleugels zouden kunnen samengevouwen worden, en deze zouden geplaatst worden in de bestaande ‘slag’ van de originele poort.

Simulatiebeelden van het hekwerk tonen dat dit afgewerkt zal worden in een donkere kleur.

Advies KCML :

De KCML verheugt zich met de komende restauratie van die zwaar toegetakelde historische gevel van het Martelaarsplein. Dit had reeds sinds lange tijd moeten geschieden en een prioriteit moeten vormen van de aanvrager vooraleer op zijn gevel gelegen Nieuwstraat 23-29 te interveniëren.

De KCML drukt volgende vragen en aanbevelingen uit:

- Gevelreiniging:

De KCML vraagt een proefreiniging om de methode en applicatie op punt te zetten en te laten goedkeuren door de DML.

- Kleurenschema:
 Er is een tegenstrijdigheid vastgesteld tussen, enerzijds, de richtlijnen (Generaele Condiitiën) die het kleurenschema van het Martelaarsplein heeft vastgelegd op asgrijs voor de gevels en parelgrijs voor de schrijnwerken, en, anderzijds, de lichte groenwitte tint uit het huidige kleurhistorische stratigrafisch onderzoek. De KCML drukt zich niet tegen het principe voor de lichte groenwitte tinten uit, voor zover die niet tegenstrijdig is met het nodige respect voor de homogeniteit van het plein. Ze dringt aan dat alles met alcydverf moet geschilderd worden, en dus ook geen acrylverf voor de 20^{ste}-eeuwse ramen. De KCML stelt voor om een bijkomend kleurhistorisch onderzoek te laten uitvoeren van de nog oorspronkelijk behouden gevel in de Anjelierenstraat n°3.
- Schrijnwerk:
 De KCML moedigt aan dat het schrijnwerk wordt gerestaureerd en ontdaan van toevoegingen, alsook dat de deur en de vensters terug in gebruik worden gebracht. Vooral het terug functioneel maken van de circulatie tussen binnen en buiten via een trap met bordes is een stap in de goede richting. In een toekomstige fase zou het herstellen van de oorspronkelijke vloerhoogte het doel moeten zijn.
- Beglazing:
 De dunne dubbele beglazing voor het schrijnwerk van de gelijkvloers en de eerste verdieping is aanvaardbaar in de mate dat deze beglazing past in de bestaande dikte van het schrijnwerk.
- Achterzetramen:
 Het plaatsen van achterzetramen aan de binnenzijde van de gelijkvloerse verdieping is onnodig volgens de KCML. Beter zou zijn om de bestaande 19^{de}-eeuwse diefijzers te behouden.
- Diefijzers:
 Het aanpassen van de diefijzers van de kelderverdiepingen naar historisch voorbeeld van het model van de rechterzijde, en de andere gebouwen rond het plein, is aanvaardbaar.
 Voor het gelijkvloers, en om de achterzetramen te vermijden, is het beter om de bestaande diefijzers te behouden en dus te restaureren.
 De KCML moedigt aan om de aanwezige diefijzers op de verdiepingen te verwijderen, alsook de nog aanwezige scharnieren van de verdwenen luiken, om zodoende een zekere homogeniteit van het plein terug te vinden. Er zullen dus natuursteenherstellingen nodig zijn na het verwijderen van die metalen elementen.
- Vensters:
 De bestaande vensters van 1963 op de eerste verdieping van de zuidgevel bewaren en herstellen, in plaats van reconstrueren, om eerlijk aan te tonen dat deze gevel recenter is dan de rest van het plein is een aanvaardbare piste. Zeker gezien de huidige gevel zo verschilt van de oorspronkelijke gevel.
 Het is wenselijk om zowel het originele gerestaureerde houten schrijnwerk als het nieuwe houten schrijnwerk af te werken met een alkydharsverf, en niet te diversifiëren binnen eenzelfde gevel of ook naastliggende gevelvlakken met acrylverf.
- Hekwerk toegang Handelsgalerij:
 Het principe om de toegang naar de Handelsgalerij/Galerie du Commerce af te sluiten met een hedendaagse en doorzichtige hekwerk is aanvaardbaar. Voor de veiligheid en de netheid

van dit verstopte hoekje zou een afsluiting ten goede komen. De plaatsingswijze binnen de bestaande slag lijkt een goede optie. De vormgeving van het hek is sober maar niet onopvallend. De KCML vraagt zich af of de uitvoeringsdetails van de smeedwerkleverancier even verfijnd kunnen zijn wanneer er slechts twee verbindingen voorzien worden voor toch zeer hoge en vrij brede proporties. De KCML vraagt om die gedetailleerde uitvoeringsplannen ter goedkeuring aan de DML voor te leggen.

Met de meeste hoogachting,

A. AUTENNE
Secretaris

Chr. FRISQUE
wnd. Voorzitter

kopie : BSE-DML : Caroline Criquillon, Emanuelle de Sart